

אָב הַרְחֵמִים הוּא יִרְחֵם עִם עַמּוּסִים וַיִּזְכּוֹר בְּרִית אִיתָנִים.
וַיֵּצֵל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשְּׁעוֹת הָרָעוֹת...

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

הגיליון מוקדש בכאב רב לעילוי-נשמתו של מורי-חמי, לב רחום וחונן, אהב את התורה בכל ליבו, נפשו ומאודו, הרב יוסף ב"ר אברהם ז"ל, אותו אהבתי בכל ליבי. ת. נ. צ. ב. ה.

תזריע-מצורע

תשפ"ה

גיליון מס'

735

עוגות במקלט

1.

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן.. וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות" (ויקרא יד, ב-ד).

מיהו אותו 'מצורע' ומהו צלם-דמותו? הבה ונעיין לעומק במילות חז"ל הקדושות ונסה למתוח קווים לדמותו של המדבר גנאי בחברו.

הרבי מטולנא שליט"א מציב, כדרכו, אבן-יסוד מופלאה בדרך מזורו של המצורע:

הרי הוא נדרש להביא למקדש שני ציפורים - האחת חיה והאחת שחוטה. וכל-כך למה? מה טיבם של שניים אלו?

ברם - מאיר הרבי באור מבהיק - אין כוונתה של התורה לדכא את הפטפטן שלקח קבין של שאינו מינו. הפטפטן - שיישאר כזה. דיכוי איננו מזור. הוא בבחינת 'טאטוא מתחת לשטיח'.

אדרבה - כוונת התורה שינצור לשונו מרע בדווקא, אבל מאידך שיפטפט גם יפטפט - רק בדברי תורה ותפילה. כמה שיותר..

זאת רומזת התורה ב'ציפור החיה' שמובאת לצד השחוטה. הוי-אומר: את טבע הפטפוט כציפור לא יעקור. רק שאת הפטפוט הרע ישחט, ואילו את הטוב - דיבורים מחיים - ישאיר בחיים.

ייתכן אפוא - יש להצביע - שאת הבשורה הזו הביא הרוכל מציפורי.

ה"סם חיים" שהציע ליושבי העיירות אינו

היה בהכרח הרישא של הפסוק שעוסקת ב'לא' - "נצור לשונך מרע". לשם כך, אין צורך בו ברוכל. בלימת החטא הממאיר - קריטית.

הבשורה שהביא בכנפיו היא דווקא הסיפא שעוסקת ב'כן' ומתבררת כהשלמה וכסם ריפוי - "סור מרע ועשה טוב, בקש שלום". היינו, שמנגד יש לדאוג לכך שעם אותה לשון ידבר הדברן טוב - בחינת "עשה טוב" - וירדוף שלום. שהרי זהו באמת "סם חיים" (ראה בגמרא ערכין טו, ב: "אמר רבא: דבעי חיי בלישניה", וברש"י: "יעסוק בתורה").

2.

אחד מהזיכרונות המעניינים מימי חורפי הוא הזיכרון שלי משעת-ליל בשיבת 'מיר-פרידמן'. (הזיכרון הזה הובא לראשונה בספרנו החינוכי 'יְרָפו' מאמר "עוגות במקלט").

למדנו אז - כך זכורני - פרק 'החובל' בסדר ג' ודנו בדברי הגר"ח מבריסק בגדר ה'מחייב' של ד' דברים באדם החובל בחבירו. אחרי

עליו לנצור לשונו
מרע בדווקא; אבל
מאידך שיפטפט גם
יפטפט - רק בדברי
תורה ותפילה.
כמה שיותר..

ה'סדר' פשטה השמועה כי ראש הישיבה הגאון רבי נתן-צבי פינקל החליט לאסור על רכישה במסעדות האזור אחרי השעה 11:00 בלילה. רבע שעה בלבד אחרי תום ה'סדר'. העילה הייתה התקהלויות בלתי-רצויות שהתרחשו בשעתו, בעיקר של חבר'ה שמתגוררים בדירות באזור ואינם מתלמידי הישיבה הרשמיים.

הדבר עשה רושם כמובן גם על בעלי המסעדות באזור שקיבלו את ההוראה וסגרו שעריהן אחרי השעה המדוברת.

אלא שימים אחדים הגיעה החלטה נוספת שעשתה לה כנפיים: ר' נתן-צבי החליט כי מעתה ואילך יוגשו בכמה מוקדים מיני-תרגימא וקפה מהביל אחרי 'סיידר שלישי'.

מתברר, כי ראש-הישיבה האהוב ידע להצמיד ל'לא' גם את ה-'כן'. נכון, אין לבחורי הישיבה להימצא במסעדות והמזללות אחרי השעה 11:00 אבל הרי ייתכן ויישארו קצת רעבים (וזאת בפרט שהכל ידעו כי שעת השנה הקלאסית של מירראי מצוי עומד על שעה שאחרי השעה 1:00 בלילה ואף פנימה יותר..), אז לצד ההוראה המחמירה הוא מיד הציב עוגיות ועוגות במקלט של 'מיר-פרידמן' (שהיה לחדר-שיעורים בשעות ליל, לשיחותיו של מורנו שר הלב, הגאון הצדיק רבי בנימין פינקל שליט"א. (אחח, כמה געגועים..). כמו גם בחדר האוכל של בניין ה'מרכז' ששירת בעיקר את התלמידים האמריקאים.

בדור הז'בנג וגמרנו' התרופה הזו של אותו רוכל שהביא את האלטרנטיבה החיובית של ה"עשה טוב" - מהווה שיקוי לנפש. יפה היא לא רק לפטפטן. ילד תוסס (היפראקטיבי בלע"ז) אינו סובל דיכוי. זהו פתרון קוסמטי שיפה לשעתו בלבד. זהו רק פתרון של דחיקת הקפיץ, שרק מובילה לתוצאה בעייתית בהרבה. ההתעסקות האובססיבית ב'לא' לא יוצרת מרפא שורשי לבעיה.

רצוי להתעסק ב'כן'. ב"מעט מן האור". אדרבה - הוא מוזמן, על ידי מחנכיו, לתעל את אופיו הטבעי לטוב, ל"עשה טוב". "ציפור חיה" צריך!

כשהתלמיד רואה שאם הוא מקשה על רבו קושיא אמיתית, רבו מתאפס מול האמת, זה נותן לו מבט אחר על הלימוד.

כיוצא-בדבר מצאנו בספרו הבהיר מגדולי ישראל ח"ג (עמ' תקע"א), שם נדפס מכתב של מרן זצ"ל לחכם אחד שבנו למד אצלו, ובו מספר לו על בנו, ובדרך אגב מספר עוד על תכלית שיעוריו, ונביא דבריו בלשונם:

"השתדלתי להחזיר בהם אהבת הלימוד, שהיא שווה בעיני יותר מהלימוד עצמו. לתת להם לקנא בגדולי-עולם ולומר מתי אגיע למעלת הגר"א והחיד"א וכו' וכו', אין דבר חשוב מזה... המטרה שאת עולמם האמיתי יראו התלמידים בתורה, ולא יהפכו העיקר טפל והטפל עיקר..."

ואכן, כל מי שזכה ללמוד לפני מרן זצ"ל, יוכל להעיד על אהבת-התורה שרבנו השריש בתלמידים בכל כוחו.

באחד משיעוריו פנה מרן זצ"ל לציבור ואמר:

"יש חכמים גדולים יותר-מדי, שחושבים שהילדים מבינים את הכל. כל מי שאינו יודע לרדת לסוף דעתם של הילדים - אסור לו להיות מלמד! כל מי שאינו יודע להבין לנפשו של ילד - אסור לו לחנך!"

"צריך להבין את נפש הילד. אל תלחץ עליו, תסביר לו בחיבה ובאהבה. לא מלחיצים תלמידים. אתם צריכים לדעת, התלמיד הזה שאתה לוחץ עליו - מחר יכול להיות מנהל של כל העולם."

(ברכת יישר-כח לתלמידו הרב יהושע כהן על מסירת החומרים)

א. י. פ.

לשון-הרע על דומם...

נחלקו יש לחקור ולדרוש בגדר איסורא ד'לשון הרע': האם שורשו בלשון שתביא לרע - הסבת רוע ונזק באמצעות הלשון, או בלשון שהיא רע בעצם - עיסוק במגרעות האחר. ושמעתי כי הגאון רבי הלל זקס זצ"ל, נו"נ למרנא הפך-חיים זיע"א, טען בתוקף, כי איסור לשון הרע מוכרח הוא שכרוך הוא בהסבת הנזק לאחר הנגרם בעטיו ולא עצם העיסוק בלשון רעה. (וידדי הטוב הרב א. שפירא שיח' נקט שהדבר לכאורה קשור לשאלה האם ישנו איסור לשון-הרע על עצים ואבנים (ראה במסכת ערכין טו, א דמשמע שהמרגלים חטאו בהוצאת דיבת הארץ עצמה רעה, ואם דנים אנו על **עצם סיפור** מגרעות, לכאורה איזה עוון יכול להיות בלגנות דבר דומם? אכן אם אנו דנים אנו על **הנזק** שבדבר, הריהו גדול ועצום, כמו אצל המרגלים בכניסתם לארץ שמנעו את העם להיכנס לארץ הקודש. ועיי').

ונראה שהדבר תלוי בפלוגתת האחרונים בסוגיית לשון-הרע במסכת ערכין (טז ושם). דהנה ראה בספר חפץ חיים כלל ה' שהביא מחלוקת האחרונים האם הדבר כלול בכלל איסור 'לשון הרע' או שמדובר בסתם מידה מגונה. למעשה את דבריו הסמיך על סדר הגמרא שטרם לכן מביאה את עניין איסור לשון הרע ומשמע שיש היקף בין המקרים ומדובר אפוא בהמשך הדברים. וכן מביא מספר היראים שנקט שאיסור לדבר טובה ברעהו שתניב לו רעה - הרי הוא בכלל איסור לשון הרע גמור. ברם, יש החולקים על כך וסבורים שיש כאן רק מידה מגונה.

ונראה אפוא, שנחלקו בחקירה בגדר איסור לשון הרע האם שורשו בנזק שתניב הלשון (פירוש: לשון שתביא לרע) או **בעצם העיסוק במגרעות האחר**. (פירוש: לשון רע בעצם). והיינו, שהסבורים שיש איסור לשון הרע גם במקרה דנן, הרי שסבורים כי גם לשון שיש בה טוב צרוף אך כל שיכולה להניב רע לנזק, הרי זה בכלל האיסור. ברם, הסבורים כי אין בכך האיסור זאת משום שסבורים כי יש צורך שהלשון עצמה תהיה רעה ותהיה בה עיסוק במגרעות האחר, אולם כל שהלשון יש בה אך טובה, גם אם יוצא הימנה נזק אין לחוש לכך. ועיי' בזה עוד.

אין כופין לאכול דבש..

שביבים חינוכיים לאורו של ראש ישיבת 'כיסא רחמים'

מרן הגאון רבי מאיר מאוזו זצוק"ל

רבנו ראה בחומרא ובביקורת רבה, התרפסות ורמיסת מנהגי עדות-המזרח, בפרט כשהם באים ע"י יוצאי עדות אלו (מה שנקרא 'שכנוז' בלע"ז...). במוסדות החינוך לבנות שהולכים על פי הכוונתו, מקפידים לקיים הוראת מרן השו"ע, וגם בנות רווקות מכסות ראשן בשעת התפלה וברכות.

פעם זכינו לשאול את הרב מה דעתו על גירסת הלימוד בהברה אשכנזית. האם יש מניעה בכך שבחורים מבני עדות המזרח, גורסים את הלימוד והגמרא בהברה אשכנזית, היש גם בזה משום "ואל תיטוש תורת אימך"?

"אם היו יודעים ערך המסורת שלנו, אין בכלל שאלה..." - השיב הרב בנחרצות.

בשיחה אחרת אמר ראש-הישיבה זצ"ל:

"יש מתיקות גדולה בתורה: באותיותיה, בנקודותיה ובטעמיה. בעיון הגמרא, בדקדוקי רש"י תוספות ומהרש"א. בניסוח הגאוני של הרמב"ם והפוסקים. אין חסר אין יתר. הכל מדויק להפליא. אין כופים לילד לאכול דבש. רק נותנים לו כפית קטנה לטעום, והשאר יבא מאליו".

"לאמת יש כח עצום. כשתלמיד רואה פשט אמיתי ברש"י, והוא רואה שהפירוש מתאים בדיוק למלים, זה נותן לו שמחה בלימוד.

אחרי האירוסין סיפר לו השדכן: 'אנחנו כבר אחרי הסגירה אז אני רוצה לגלות לך משהו מעניין: המחנות חזר אליי ואמר שהוא רוצה לשמוע שוב על שידוך שפעם הצעתי לו וירד. שאלתי אותו: 'למה שינית את דעתך? והוא אמר לי ששמעתי דברים נפלאים על הבחור, אבל שמעתי שהמחותן הוא טיפוס קשה שמסוכסך עם כולם אז החלטתי לעזוב את המשפחה, כי מי רוצה להתחתן עם משפחה שהם בעלי מצה ומריבה, ובכלל, מי רוצה להשתדך עם בן אדם שיש עליו עשרות קפידות!!'

אבל היום הייתי באוטובוס בדרך לירושלים וראיתי איך הוא עלה על האוטובוס וראיתי שהנהג לא נותן לו לעלות עם התיק וראיתי איך שהוא הגיב בצורה עדינה ולא צעק. למרות ששמתי לב שהוא מאד מיהר. כמה אנשים אתה מכיר שהיו מתנהגים ככה? אז אמרתי כנראה אנשים לא מפרגנים לו, על העסקים שלו וסתם מוציאים עליו לעז.

רבתי!!! אין לנו מושג מה אנחנו עושים עם הקבלה הראשונה, אי-אפשר לדעת לאן היא תיקח אותנו, אבל דבר ראשון - אל תזלזל. ונזכור תמיד שהאדם היחיד שיכול באמת 'לדפוק' אותך - זה אתה בעצמך. לא החברים ולא השכנים. מי ששובר אותך זה אתה, ומהרגע שהתחלת לשבור את עצמך אז גם אחרים יצליחו. אל תזלזל בעצמך ולא בעבודה שלך, תעשה מה שתוכל. לא תוכל לדעת לאן זה ייקח אותך.

(סיפר: מגיד-המישרים מידוע רבי אברהם מרדכי מלאך שליט"א. על-פי:)

לתשומת

ליבכם!

**הגיליון לא יוצא
 במהדורת דפוס כלל.
 ניתן לקבל את הגיליון
 ללא תמורה - בשליחת
 דוא"ל לכתובת:
 abyisrael@gmail.com**

ולמחרת לפני שחרית ניגש שכן עם בקשה, 'אתה נוסע כל יום לירושלים ויש לי בן שצריך לסגור על דירה והוא צריך כסף לשלם מקדמה והכסף מונח אצלי, האם תוכל להיות השליח להעביר את הכספים?' מדובר בכמה עשרות אלפים. הוא הסכים - ואמר שיגיד לבן שלו בירושלים שיבוא אליו למשרד. 'אבל תשמור טוב על הכסף', אמר לו השכן. 'אל תדאג, יש לי תיק שאני נוסע איתו כל מקום והכסף יהיה צמוד איתי'.

הוא מביא לו את כל הכסף והוא הכניס אותו לתיק שלו, תיק עם גלגלים כמו שנוסעים בערבי שבתות כמנהג בני ארץ ישראל שכולם מסתובבים עם מזוודה כזאת ביום שישי.

האוטובוס ממודיעין עילית לירושלים מגיע בשעה 8:00 בבוקר והוא עולה עם התיק, וכאן מתחיל הסיפור. מי שמכיר את האוטובוסים בארץ ישראל יודע על מה אני מדבר, הנהג אומר לו 'לא!!! התיק הזה לא עולה למעלה, הוא צריך להיות בבגאז' למטה.

'מה איכפת לך? זה יהיה אצלי'.

מתעקש הנהג: 'לא!!! זה תופס עוד מקום'.

האיש מתחנן יפה: 'אני לא יתפוס שום מקום נוסף, התיק יונח על הברכיים שלי'.

התעקש שוב הנהג: 'אבל זה יפריע במעבר'.

'לא! אני מביט לך שהתיק יישאר על הברכיים מתחילת הנסיעה עד סופה'.

והנהג מתעקש: 'לא, אתה מעכב את כולם פה, אתה לא מעלה את התיק!'

'תעשה לי טובה, הייתי מניח אותה למטה, אבל יש לי שם משהו חשוב'.

ביום רגיל באמת לא היתה לו בעיה להניח בבגאז', אבל הוא לא רצה לגלות לכולם שיש לו שם הרבה כסף כי אז בוודאי לא היה יכול להניח את התיק למטה... אבל הוא אמר שיש לו דברים אישיים ואולי מישהו יקח את זה בטעות.

וכאן הנהג עשה את ההפגנה הידועה של הנהגים... הנהג כיבה את מנוע האוטובוס, והוא חורץ: 'אני לא נוסע'. וכמובן כל האוטובוס פרץ בוויכוח - יש מצדדין לכאן ויש מצדדין לכאן. והבן-אדם חושב לעצמו: "אוי, כמה יכולתי לפתוח את הפה עכשיו, הייתי מזכיר לו בדיוק מי הוא! אבל מה אני יעשה, אני קבלתי על עצמי שמהיום אני מדבר יפה! ואני לא מדבר בצורה מכוערת כמו פעם!'

הוא אמר לנהג: 'אתה צודק, יש לך את הכללים שלך, אני לא מבין אותם, אבל אם אתה רוצה ככה, אז אני ירד ואחכה לאוטובוס הבא'. למרות שהוא היה צריך להיות במשרד שלו בירושלים בשעה 9:00 והאוטובוס הבא יגיע רק עוד רבע שעה... הנהג פתח את הדלת והוא ירד מהאוטובוס שנסע לדרכו. לא לקח הרבה זמן והגיע עוד אוטובוס והוא נסע. והוא סיפר שבאותו לילה התחילו לדבר איתו על הצעות, ובנו התארס אחרי כמה שבועות.

שידוך באוטובוס

**האוטובוס הפך למרקחה, רק
 אחד הנוסעים ניסה להרגיע.
 ומה הייתה התוצאה?**

**אני רוצה לספר סיפור ששמעתי לא מזמן,
 וממש 'תפס' אותי.**

בארץ ישראל לפני כמה שנים, יש יהודי שגר בעיר מודיעין עילית, הוא איש עסקים מצליח שמוסר קורסים בירושלים, ויש לו בן, בחור בישיבה בחור מצויין ממש, וכולם מספרים עליו רק דברים טובים אבל משום מה בשידוכים לא הולך לו, והוא נשאר תקוע ותוקע את הבאים בתור.

למה לא הולך בשידוכים? כמובן להקב"ה יש לו את החשבונות שלו, אבל ע"פ דרך הטבע מספרים שהיהודי הזה האבא של הבחור יש לו שם שיש לו פה חריף במיוחד, פלפל חריף... ומי שרק מתחיל איתו אוי ואבוי מה שהוא יעשה ממנו. כשהוא פותח את הפה על מי שלא יהיה, אותו בן אדם אבוד... עם 'שם' כזה אנשים כבר לא מחפשים להשתדך.

והנה הבחור שלנו מתבגר מיום ליום, והאבא עושה סגולות ותהילים וכל הסגולות שנולדו בשנים האחרונות, מחוטים אדומים ועד שרוך נעל בקבר של התופרת, ולמרות הכל זה עדיין לא זז...

ואחרי תקופה ששום דבר לא זז, האבא עושה חשבון נפש עם עצמו, אני מתפלל אבל לפעמים הקב"ה מצפה לאיזה מעשה. ולכן, במקום לחפש הרבה סגולות, הוא ניגש לאיזה שדכן חדש באותו עיר, ושואל אותו, תגיד לי למה כל השידוכים שאני מנסה להציע, הכל יורד.

אומר לו השדכן ההוא בלי להתבלבל: "אתה יודע על מה מאשימים אותך? אומרים שיש לך פה בלי שליטה ואתה נכנס ופוגע בכל בן-אדם, אולי תקבל על עצמך לדבר פחות וזה אולי יעזור. בעצם זה לא 'אולי' יעזור - זה 'בוודאי' יעזור, כי תמיד למעט בדיבור זה עוזר, אז במקרה שלך זה בוודאי יעזור". וכך היה: אותו אבא החליט בהחלטה נחושה, שהחל ממחר הוא מתחיל את הקבלה למעט בדיבור.

הוא היה נוסע בכל יום לירושלים,

והתחרטו על מה שספרו בגנותה”

בעל ספר ‘חובת הלבבות’ מסיק מכך:

”וכיון שהוא גנאי לספר בגנות כלב מת קל-וחומר באדם חי. וכיוון שהוא טוב לשבח נבלת כלב בלובן שיניה כל-שכן שהוא חובה לפי זה לשבח אדם משכיל ומבין. והייתה כוונתו להוכיחם שלא ילמדו לשונם לדבר רע וישוב להם טבע זה, וכן כשילמדו לשונם לדבר טוב ישוב להם טבע קבוע זה”

אנחנו חיים בדור שבו אסונות, לצערנו, מתרחשים לא-מעט, דור ‘עקבתא דמשיחא’ מזמין ניסיונות שטרם ראינו.

אפשר לנוכח זאת לשקוע ביגון קודר; ואפשר לראות את הטוב גם בעמק הבכא. הוא קיים - מלמד רוזנבלט - וישנו.

הטו אוזן והקשיבו למי שראה כבר את הכל.

השיניים הלבנות

כיצד שורדים אחרי מסע התלאות?

הוא כבר בן 89 והוא ניצול שתי שואות: שואת יהדות אירופה ושואת ‘שבעה באוקטובר’ (יהיו שיאמרו: להבדיל).

זהו ר’ ראובן רוזנבלט, יו”ר המועצה האזורית חוף-עזה הראשון ותושב כפר-מיימון כיום.

הוא, שחי בימי-האימה של השואה הראשונה בגטו לודז’ - כיצד הוא מתייחס לזוועות של פרעות תשפ”ד?

”בכל מצב בחיים”, הסביר השבוע את משנתו בראיון לתקשורת, “ניתן לראות את הטוב. אין מצב שאין בו טוב, וצריך רק לחפש אותו. גם אם זה מאוד קשה, זמן של תלאה - צריך להתאמץ למצוא את הטוב שכן ישנו”.

<<<

עמדתי השבוע לנוכח הדברים: אדם ראה כל-כך הרבה ‘מרור’, אבל הוא מצליח למצוא את הטוב. צריך להיות אדם מורם-מעם כדי לחיות כך.

הלקח בדורנו רווי-התלאה הוא ברור: תמיד-תמיד, גם אחרי רגעים של ‘מרור’, כשפגשנו מצב מריר כלענה, אסור לספוק כפיים בייאוש. תמיד יש לחפש - ולמצוא - את הטוב שבאותו המצב.

<<<

הנה מסר חריף מבית מדרשו של בעל ‘חובת הלבבות’(שער הכניעה - פרק ו’) שמטלטל את נפשי זה עידן:

”נאמר על אחד מן החסידים שעבר על נבלת כלב מסרחת מאד. ואמרו לו תלמידיו: כמה מסרחת נבלה זאת! אמר להם: כמה לבנים שיניה!

שבת ל”ג בעומר בצפת

דירת 5 חדרים, ממוזגת, עם יחידת-הורים
מפוארת, 11 מיטות, מרפסת 25 מ”ר עם נוף
מרהיב לכל הכינרת והרי הגולן.
לפרטים, פל’: 052769-7719

